

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

9 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ

ΗΜΕΡΑ ΜΝΗΜΗΣ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ

ΠΟΙΗΤΗ

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ

**«Μήγαρις έχω άλλο στο νου μου
πάρεξ ελευθερία και γλώσσα;»**

Δ. Σολωμός

Μήγαρις=μόριο ερωτ.: (λογοτ.) μήπως
τάχα: [αρχ. μή γάρ `σίγουρα όχι`, σε νεότ.
ερωτ. χρ.: `μήπως δεν, μήπως`

«... Τη γλώσσα την ελληνική που είναι η πιο παλιά και η πιο πλούσια γλώσσα του κόσμου...»

Μην ξεχνάτε την πατρίδα μας, και προ παντός, τη γλώσσα μας. ...»

...Πρέπει να 'σαστε περήφανοι, να 'μαστε όλοι περήφανοι, εμείς και τα παιδιά μας για τη γλώσσα μας...

Είμαστε οι μόνοι σ' ολόκληρη την Ευρώπη που έχουμε το προνόμιο να λέμε τον ουρανό «ουρανό» και τη θάλασσα «θάλασσα»,

*...όπως την έλεγαν ο Όμηρος και ο
Πλάτωνας πριν δυόμισι χιλιάδες χρόνια. ...*

...Δεν είναι λίγο αυτό.

***Η γλώσσα δεν είναι μόνον ένα μέσον
επικοινωνίας.***

Κουβαλάει την ψυχή του λαού μας

***κι όλη του την ιστορία και όλη του την
ευγένεια.»***

***Οδυσσέας Ελύτης
μετά την βράβευσή του με το Νόμπελ της ποίησης***

«Τη γλώσσα μου έδωσαν ελληνική

Το σπίτι φτωχικό στις αμμουδιές του Ομήρου...

Μονάχη έγνοια η γλώσσα μου στις αμμουδιές

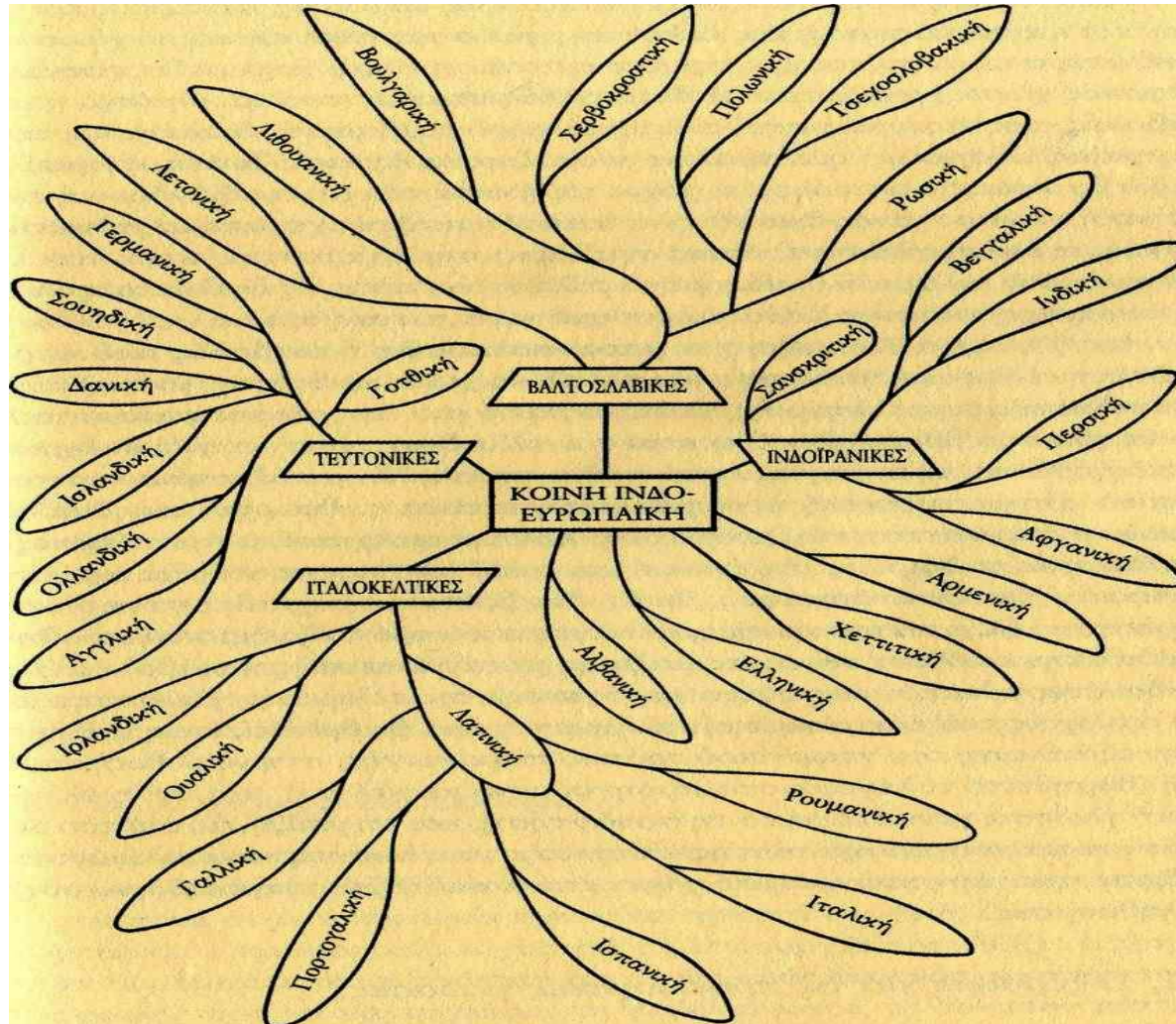
του Ομήρου...»

Οδυσσέας Ελύτης, Άξιον Εστί

Η ελληνική γλώσσα ανά τους αιώνες

- **Μιλιέται αδιάλειπτα εδώ και 40 αιώνες.**
- **Επί 28 αιώνες γράφεται με την ίδια γραφή και το ίδιο ελληνικό αλφάβητο.**
- **Επί 24 αιώνες γράφεται με την ίδια ορθογραφία»**

Γ. Μπαμπινιώτης, καθηγητής Γλωσσολογίας

Οικογένεια Ινδοευρωπαϊκών γλωσσών

Ποιες γλώσσες ανήκουν σε αυτήν;

**Αρχαία
Ελληνική**

Λατινική

**Αρχαία Ινδική
(ή σανσκριτική)**

Νεολατινικές γλώσσες

Γαλλική

Ιταλική

Ισπανική

Πορτογαλική

Κελτικές γλώσσες

Βρετονική

Γαλατική

[η γλώσσα του
Αστερίξ]

Ιρλανδική

Ουαλική

Τευτονικές γλώσσες

Αγγλική

Γοτθική

[γερμανική γλώσσα
που δεν μιλιέται πια]

Γερμανική

Ολλανδική

Αρχαίες Ανατολικές γλώσσες

Χεττιτική

Βαλτικές γλώσσες

Λιθουανική
Λετονική

Σκανδιναβικές γλώσσες

Δανική
Νορβηγική
Σουηδική

Σλαβικές γλώσσες

Ρωσική
Ουκρανική
Πολωνική
Τσεχική
Σερβοκροατική
Βουλγαρική

*Ελληνική	Λατινική	Σανσκριτική	Γερμανική	*Αγγλική
ἐγώ	ego	ahám	ich	I
ἐμε (αἰτιατική)	me	mam	mich	me
σύ	tu	tuvám	du	ihou
πατήρ	pater	pitár	Vater	father
μήτηρ	mater	matár	Mutter	mother
φρατήρ (= ἀδελφός)	frater	bhrátar	Bruder	brother
θυγάτηρ		duhitár	Tochter	daughter
νέος, νέφος	novus	návas	neu	new
γόνυ	genu	jánu	Knie	knée
ποδ-ός (γενική)	ped-is	pad-	Fuss	foot
ἐστὶ (γ' ἐνικόν)	est	ásti	ist	is
φέρει (γ' ἐνικόν)	fert	bhárati	ge-bärt (= γεννᾷ)	bears
δύο	duo	duvá	zwei	two
τρεις	tres	tráyas	drei	three
ἕξ	sex	sat	sechs	six
ἑπτὰ	septem	saptá	sieben	seven
ὀκτώ	octo	astá	acht	eight

Παραδείγματα ὁμοίων λέξεων Ἰνδοευρωπαϊκῶν γλωσσῶν

Α΄ ΜΕΡΟΣ

Ετυμολογία λέξεων
ἔτυμον= αρχική ρίζα/σημασία λέξης
<ἔτυμος=αληθής, αυθεντικός

Ένα μαγικό ταξίδι....

Γη

Γη < γαία < αία + μαια

Μητέρα Γη

Τι σχέση έχει η Αττική με την ακτή;

...με το ναυάγιο;

**Αττική < Ακτική > άγνυμι< (κάτ-
αγμα) /ακτή= εκεί που σπάζουν τα
κύματα**

**ναυάγιον < ναυς + αγ (νυμι) =
σπασμένο, τσακισμένο πλοίο**

Θάλασσα

**Αλς-ός > αλάτι ≈ salt (αγγλ.) ≈ sel
(γαλλ.) ≈ Salz (γερμ.)**

Ουρανός

**Ουρανός <ουρέω-ώ =
βρέχω/γονιμοποιώ τη γη**

Αστήρ

**Αστήρ ≈ star (αγγλ.) ≈ stern
(γερμ.) ≈ étoile (γαλλ.) ≈ stella-ae
(λατιν.)**

Άνθρωπος

**Ἄνθρωπος < άνδρας + ωπ
(προς-ωπ-ο)**

το πρόσωπο του άνδρα

Ελλάς / Έλληνες

Έλληνες < Σελλοί > Ελλάς

Τι σχέση έχει η Μακεδονία με το ύψος;

Μακεδονία < μακος = μήκος < ψηλός

ή ο ευρισκόμενος μακριά

«Έχω σχολείο»:

**Τι σχέση έχει το σχολείο με την
απραξία;**

**Έχουν ετυμολογική συγγένεια οι δυο
λέξεις;**

**Σχολεῖον < σχολή(οκνηρία)= ηρεμία,
ελεύθερος**

**χρόνος < σχειν= απαρέμφατο
αορίστου β' του έχω**

> αξιοποίηση ελεύθερου χρόνου

Γυμνάσιο

**Γυμνάσιον < Γυμνός (αρχ. Σωματική
άσκηση με γυμνό σώμα)**

= εκγύμνασις σώματος/πνεύματος

**Παιδεία < παιχνίδω (παίζω)
< παιδεύω =
με κόπο και πίεση εκπαιδεύω**

***“Ἕλληνας καλεῖσθαι τοὺς τῆς
παιδεύσεως τῆς ἡμετέρας ἢ τοὺς τῆς
κοινῆς φύσεως μετέχοντας***

Ἰσοκράτους, Πανηγυρικός, 380 π.Χ.

Β΄ ΜΕΡΟΣ

Πώς λέγεται στα ελληνικά...;

Το tatoo στα ελληνικά λέγεται:

- Στάμπα
- Σφραγίδα
- Τύπωμα
- Δερματοστιξία

Το tatoo στα ελληνικά λέγεται:

- Στάμπα
- Σφραγίδα
- Τύπωμα
- **Δερματοστιξία**

Το μακιγιάζ στα ελληνικά λέγεται:

- Χρωματισμός
- Καλλωπισμός
- Βαφή
- Σχεδίαση

Το μακιγιάζ στα ελληνικά λέγεται:

○ Χρωματισμός

○ Καλλωπισμός

○ Βαφή

○ Σχεδίαση

Το πιάνο στα ελληνικά λέγεται:

- **Κλειδοκύμβαλο**
- **Πλήκτρα**
- **Κονσόλα**
- **Κρουστό όργανο**

Το πιάνο στα ελληνικά λέγεται:

- **Κλειδοκύμβαλο**
- **Πλήκτρα**
- **Κονσόλα**
- **Κρουστό κύμβαλο**

Το σάντουιτς στα ελληνικά λέγεται:

- **Ψωμοτύρι**
- **Κολατσιό**
- **Αμφίψωμο**
- **Κουλουρόψωμο**

Το σάντουιτς στα ελληνικά λέγεται:

- Ψωμοτύρι
- Κολατσιό
- **Αμφίψωμο** (αμφί= και από τις δυο πλευρές)
- Κουλουρόψωμο

Το «σνομπάρω» στα ελληνικά λέγεται:

- Κοροϊδεύω
- Περιφρονώ
- Κατηγορώ
- Αδιαφορώ

Το «σνομπάρω» στα ελληνικά λέγεται:

- Κοροϊδεύω
- Περιφρονώ
- Κατηγορώ
- Αδιαφορώ

Γ΄ ΜΕΡΟΣ

Ελληνικές λέξεις

ξένης ετυμολογίας

Ποια είναι η ξένη λέξη;

Γλώσσα παπούτσι, μυαλό κουκούτσι.

***Λέγεται για φλύαρους που μιλάνε
δίχως να σκέφτονται.***

Ποια είναι η ξένη λέξη;

Γλώσσα **παπούτσι**, **μυαλό κουκούτσι**.

Υπόδημα (υπό + δέ(ν)ω)

Σπόρος/πυρήνας

Ποια είναι η ξένη λέξη;

Δε χωρούν δυο καρπούζια σε μια μασχάλη.

Για όσους προσπαθούν να κάνουν ταυτόχρονα πολλά πράγματα και αποτυγχάνουν

Ποια είναι η ξένη λέξη;

Δε χωρούν δυο **καρπούζια** σε μια μασχάλη.

Υδροπέπων

Δ' ΜΕΡΟΣ

Αρχαίες Ελληνικές φράσεις στη Νεοελληνική Γλώσσα

αβρόχοις ποσίν

Παρά την υπέρογκη ύλη,

πέρασε τα μαθήματα *αβρόχοις ποσίν*.

αβρόχοις ποσίν

Παρά την υπέρογκη ύλη,
πέρασε τα μαθήματα **χωρίς κόπο.**

εν ριπή οφθαλμού

Οι τιμές έπεσαν κατά 40% και η Κίνα

**εν ριπή οφθαλμού βρέθηκε να ελέγχει
το 75% της αγοράς.**

εν ριπή οφθαλμού

Οι τιμές έπεσαν κατά 40% και η Κίνα

αστραπιαία/ξαφνικά

βρέθηκε να ελέγχει το 75% της αγοράς.

εν τη ρύμη του λόγου

Του ξέφυγαν τα λόγια αυτά

εν τη ρύμη του λόγου του.

εν τη ρύμη του λόγου

Του ξέφυγαν τα λόγια αυτά

**στη ροή του λόγου του/ καθώς
μιλούσε.**

ΕΠΙ ΤΟΥΤΩ

Καθώς έτρεχε, έπεσε με φόρα επάνω τους.

Δεν νομίζω ότι το έκανε επί τούτω.

ΕΠΙ ΤΟΥΤΩ

Καθώς έτρεχε, έπεσε με φόρα επάνω τους.

Δεν νομίζω ότι το έκανε σκόπιμα.

ΟΥΚ ΕΝ ΤΩ ΠΟΛΛΩ ΤΟ ΕΥ

**Αν και το τραπέζι του ήταν γεμάτο από
όμορφα πιάτα,
τα φαγητά ήταν άνοστα.**

«Ουκ εν τω πολλώ το ευ», σκέφτηκε.

ΟΥΚ ΕΝ ΤΩ ΠΟΛΛΩ ΤΟ ΕΥ

**Αν και το τραπέζι του ήταν γεμάτο από
όμορφα πιάτα,
τα φαγητά ήταν άνοστα.**

**«Η ποσότητα δεν εξασφαλίζει την
ποιότητα», σκέφτηκε.**

Ε΄ ΜΕΡΟΣ

Πού είναι το λάθος;

-
-
- **Τι ώρα θα φύγουμε;**
 - **ΣΤΙΣ ΜΙΑ ΤΟ ΜΕΣΗΜΕΡΙ.**

○ Τι ώρα θα φύγουμε;

○ Στη μία (ώρα) το μεσημέρι.

Περπατούσε αργά

ώσπου έφτασε στο ειδώλιο του

κατηγορουμένου.

Περπατούσε αργά

ώσπου έφτασε στο **εδώλιο του**

κατηγορουμένου.

Μιλούσαν ώρα με τον άνθρωπο αυτόν

όπου ήταν δίπλα τους.

Μιλούσαν ώρα με τον άνθρωπο αυτόν

που /ο οποίος ήταν δίπλα τους.

**Ενήργησα στα πλαίσια των
αρμοδιοτήτων μου.**

Ενήργησα **στο πλαίσιο των
αρμοδιοτήτων μου.**

-Επανέλαβε, σε παρακαλώ, ότι λέω!

-Επανάλαβε, σε παρακαλώ, ό,τι λέω!

- Ποιανού είναι η τσάντα;

- Της κυρίας Αλεξιιάδης.

- Ποιανού είναι η τσάντα;

- Της κυρίας **Αλεξιάδη** ~~§~~